

Hankintavalvonta ja terveysteknologia

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tutkimuspäällikkö Maarit Taurula toimi Sailab –MedTech Finland ry:n ajankohtaisen aamiaisen alustajana 29.1.2018.

Ajankohtainen aamiaisen pureutui Kilpailu- ja kuluttajaviraston (KKV) roolin muutokseen uuden hankintalain tultua voimaan. Uuden lain myötä Kilpailu- ja kuluttajavirastosta tuli hankintalainsäädännön noudattamisen valvoja.

Koska julkinen hankinta on terveysteknologian hyödyntämisen ja käytön kannalta erittäin merkittävässä roolissa, osallistui tilaisuuteen reilusti toistakymmentä yhdistyksen jäsenyritystä. Taurula toi myös esiin, että terveysteknologia on KKV:n näkökulmasta erittäin kiinnostava toimiala sekä toimialan koon, vaikuttavuuden että hankinnoissa liikkuvan euromäärän vuoksi.

KKV:n valvonnan painopiste on laittomien suoraankintojen ja muiden virheellisten tai syrjivien hankintojen valvonnassa. KKV voi puuttua tilanteeseen laittomien suoraankintojen lisäksi, mikäli hankinta on syrjivä, epätasa-arvoinen tai jättää kilpailumahdollisuuksia hyödyntämättä.

Mikäli terveysteknologiayritys tahtoo KKV:lta näkemyksen tai tulkinnan julkisia hankintoja koskien, on vaihtoehtoja useita:

- KKV:n sivuilta löytyy anonyymi vihjelinkei
- KKV:lle voi toimittaa esimerkiksi sähköpostitse peruskuvauksen ongelmasta ja pyytää anonyymia käsittelyä
- KKV:lle avoin käsittely
- Hallintokantelu hallintolain 8a luvun mukaisesti.

Lisäksi KKV:lla on oikeus ottaa asioita käsittelyyn myös itsenäisesti esimerkiksi mediaseurannan perusteella. KKV:lla on priorisointioikeus ja oikeus tehdä päätöksiä merkittävyyden mukaan. Tällöin KKV voi myös antaa vastauksen, että ei ota asiaa käsittelyyn.

KKV:lle riittää relevantti epäily asiasta. Muotovaatimusta ei ole. Ensin voi ottaa esimerkiksi yhteyttä puhelimitse tai sähköpostitse Maarit Taurulaan. Asia voi olla mikä tahansa julkisiin hankintoihin liittyen, mutta muotovirheet eivät varsinaisesti ole KKV:n agendalla, vaan KKV:a kiinnostaa verovarojen käyttö, kilpailumahdollisuuksien hyödyntäminen ja hankintalain peruseriaatteet.

KKV saa pyytää hankintayksiköiltä materiaalia salassapitosäännöksen estämättä. KKV voi arvioida myös salaiseksi julistettua asiakirjaa, jolloin voi antaa tulkinnan myös asiakirjan osalta. Esimerkiksi loppuhinta ei voi olla salainen eikä yleensä myöskään tarjous.

Moni toimija on ottanut ensin yhteyttä KKV:oon ja vasta sen jälkeen tehnyt päätöksen markkinaoikeuden osalta.

Pääsääntöisesti yhteydenotot koskevat vireillä olevia hankintoja. Hankintalaki antaa hankintayksiköille suuren harkintavallan.

Suorahankinnat jäävät usein huomaamatta. Mikäli kuitenkin havaittu laitton suorahankinta, voi KKV tehdä kieltopäätöksen. Jos sopimus on tehty KKV voi tehdä esityksen markkinaoikeudelle (vain EU-oikeuden arvot ylittävistä hankinnoista).

Muutamia ongelmakohtia

Mikäli kyseessä on muu hankintalain rikkomus kuin suorahankinta, KKV:n päätökset eivät sido. Tarkoituksenmukaisuuden valvonta ei kuulu KKV:n tehtäviin, vaikka ajoittain tarvetta hankinnan suunnitteluvaiheen osalta voisi nähdäkin. Joihin tapauksiin, jotka ovat selkeästi olleet lain tarkoittamien peruseriaatteiden kanssa ristiriitaisia, KKV on antanut tulkinnan. KKV ei ole neuvontayksikkö. Hankintayksiköiden neuvonanto kuuluu Kuntaliiton tehtäviin. Tarvetta neuvonnalle kuitenkin olisi.

KKV on panostanut myös osaamisen lisäämiseen ja rekrytoi vuoden 2017 aikana 7 uutta henkilöä, joilla on erityyppistä hankintaosaamista.